

Moderne importord i språka i Norden

Titel:	MIN-prosjektet jamført med tidligere studier	
Forfatter:	Anne-Line Graedler	
Kilde:	Moderne importord i språka i Norden III. Fire dagar i nordiske aviser. Ei jamføring av påverknaden i ordforrådet i sju språksamfunn., 2007, s. 157-172	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/min/issue/archive	

© Novus AS 2007

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

10. MIN-prosjektet jamført med tidligere studier

Anne-Line Graedler
Hamar

10.1. Innledning

Etter 1945 har studiet av språkkontakt generelt, og påvirkningen fra engelsk spesielt, vært gjenstand for stadig økende interesse i Europa og verden forøvrig (se f.eks. Görlach 2002). Også i de nordiske landene er det gjennomført flere undersøkelser om engelsk påvirkning og engelske importord. I denne artikkelen vil jeg sammenligne resultatene fra delprosjekt A, *Omfanget av moderne importord i språka i Norden*, innenfor det større prosjektet *Moderne importord i språka i Norden* (MIN), med andre undersøkelser av omfanget av importord i de nordiske språkene, særlig norsk, svensk og dansk. Formålet med jamføringen er å gi en bakgrunn for hvordan tallene i denne rapporten (Selback & Sandøy 2007, dvs. kap. 1–9 i denne boka) kan forstås og tolkes.

Den overordnede målsetningen for prosjekt A har vært å undersøke omfanget av moderne importord i skriftspråkene i Norden og hvordan det har utviklet seg etter 1945, og å sammenligne situasjonen i de ulike språksamfunnene (Sandøy 2000; Brunstad 2003). En viktig del av begrunnelsen for å sette i gang med MIN var nettopp jamføringsaspektet, ettersom det var vanskelig å trekke klare konklusjoner ut fra de forskningsresultatene som forelå. På denne bakgrunnen kan det virke paradoksalt i etterkant å sammenligne resultatene fra MIN nettopp med disse tidligere undersøkelsene, som altså ifølge resonnetet ovenfor egentlig ikke lar seg sammenligne, verken med hverandre eller med dette prosjektet. En del av problemene blir tatt opp og diskutert i det følgende. Men jeg vil også forsøke å vise at en slik jamføring ikke er uinteressant, selv om den av og til kan synes å reise flere spørsmål enn den besvarer.

Den endelige rapporten i denne boka viser likheter og ulikheter mellom de ulike skriftspråkene i Norden med hensyn til eksportørspåk, fordelingen av importord på ulike sjangrer og emneområder, og utviklingstendenser i etterkrigstida. En lignende tematisk struktur vil også følges i denne artikkelen. Men først vil jeg gi en kort oversikt over en del av de undersøkelsene som allerede fins, og diskutere noen av problemene forbundet med å sammenligne tall fra ulike studier.

10.2. Kort oversikt over tidligere undersøkelser

I debatten om engelsk innflytelse kan vi møte både krigsmetaforer og bilder fra miljøkatastrofer, f.eks. i uttrykk som ”en invasjon” eller ”bølge av engelske ord” som ”skyller inn over oss”, og som vi må ”demme opp for”. Men det fins relativt få

grundige undersøkelser som statistisk dokumenterer omfanget av importord i de nordiske språkene.

Noen større kvantitative undersøkelser er gjort, hovedsakelig for svensk. På 1980-tallet utførte Magnus Ljung en omfattende studie av flere aspekter ved engelsk innflytelse på det svenske språket (Ljung 1985, 1988). En del av prosjektet var en frekvensstudie, hvor Ljung beregnet andelen engelske importord i en samling svenske avis- og bladtekster fra 1983-1984. En annen omfattende studie fra 1980-tallet er Judith-Ann Chrystals doktoravhandling (Chrystal 1988), hvor hun undersøkte 48 numre av dagsaviser fra Sverige og svensktalende deler av Finland fra 1984. Kristina Jämtelid sammenligner i en studie fra 1990-tallet engelske importord i avisartikler fra 1965 og 1995, mens Roger Reidingers avhandling fra 1997 tar for seg terminologi innenfor fag- og forskningsfeltet genteknologi, og undersøker engelskinnslaget i svensk, dansk og tysk. I 2001 kom Harriet Sharps doktoravhandling. Sharp studerte engelske ord i talespråket, basert på samtaleoptak fra andre halvdel av 1990-tallet, i to ulike grupper: voksne forretningsfolk i et sjøfartsforetak, og unge deltakere i en såkalt dokusåpe.

For dansk fins ingen store undersøkelser av den typen Chrystal (1988) gjennomførte for svensk, men noen beregninger er gjort, f.eks. av Lars Brink (1988), som undersøkte engelskinnslaget i et utvalg tekstprøver fra ulike sjangrer. På 1990-tallet foretok Pia Jarvad en undersøkelse av engelske importord basert på et stikkprøvemateriale fra 13 danske bøker av faglig og allmenn art (ikke skjønnlitteratur) fra 1990 (Jarvad 1995: 108f).

For det norske språkets del er det hovedsakelig snakk om hovedfagsoppgaver skrevet av studenter ved Universitetet i Oslo. Disse oppgavene tar ofte for seg begrensede emneområder, f.eks. artikler om popmusikk (Devenish 1990), skjønnhets- og motestoff (Valberg 1990), tekster fra Luftfartsverket (Johannessen 1999) og artikler om fotball (Kobberstad 1999), eller avgrensede teksttyper eller sjangrer, f.eks. reklamespråk (Grønli 1990), krimromaner (Eriksen 1992) og språket i elektroniske prategrupper (Nordli 1998).

For islandsk, færøysk og finsk fins det få kvantitative studier. Ásta Svavarsdóttir (2004) presenterer en undersøkelse av andelen engelske ord i et islandsk dagboks materiale.

10.3. Noen metodiske problemer forbundet med å sammenligne ulike undersøkelser

Generelle problemer knyttet til å kvantifisere og måle ordtilfang dukker også opp når man skal undersøke ett språks leksikalske innflytelse på et annet (se f.eks. diskusjoner i Ljung 1985: 156ff., Edlund & Hene 1992: 62f. og Jarvad 1995: 103ff.). For det første benyttes det ulike operasjonelle definisjoner av termer som *ord*, *ordtype*, *lekssem* og lignende. For det annet er dataene i ulike undersøkelser av forskjellig art; man kan

finne beregninger basert på ulike typer ordbøker, eller skrift- og talespråkskorpus med ulik sammensetning.

Aviser ble valgt som kildemateriale i MIN fordi man ønsket seg et materiale som var lett tilgjengelig, kunne gi et godt bilde av importordene i allmennspråket, representerte et bredt utvalg av samfunnsområder og tekstlige sjangrer, og kunne gi et mest mulig likt sammenligningsgrunnlag fra de ulike språksamfunnene (Brunstad 2003: 114, og avsnitt 1.2. i denne boka). Noen av de samme overveielserne ligger til grunn for valg av avismateriale som kildegrunnlag i Ljungs (1985) og Chrystals (1988) undersøkelser av engelske importord i svensk dagspresse, og flere av de andre studiene nevnt ovenfor. Det er derfor naturlig å fokusere på disse i en jamføring med MIN-resultatene, men også resultater fra enkelte av de andre undersøkelsene vil bli trukket inn der det er relevant.

Tabell 10.1 viser hvilke typer materiale som er undersøkt i en del tidligere importordstudier av de nordiske språkene.

Tabell 10.1: Ulike typer data i en del studier av omfanget av engelske importord i nordiske språk

<i>Undersøkelse</i>	<i>Språk</i>	<i>Datatype</i>
Ljung (1985)	svensk	dagsaviser, ukeblad, sports- og datablad
Chrystal (1988)	svensk	dagsaviser
Brink (1988)	dansk	tekstprøver fra aviser, fag- og skjønnlitteratur
Grønli (1990)	norsk	reklame- og annonsetekster
Valberg (1990)	norsk	avis- og ukebladtekster om mote og skjønnhet
Devenish (1990)	norsk	avis- og bladtekster om popmusikk
Eriksen (1992)	norsk	nyere krimromaner og -noveller
Jarvad (1995)	dansk	nyere ikke-skjønnlitterære bøker
Jämtelid (1996)	svensk	avistekster om teater, film, musikk
Reidinger (1997)	svensk, dansk	fagtidsskrift om genteknologi
Nordli (1998)	norsk	tekst fra elektroniske prategrupper
Kobberstad (1999)	norsk	avistekster om fotball
Johannessen (1999)	norsk	tekster (interne skriv og brev) fra Luftfartsverket
Sharp (2001)	svensk	talespråk: dokusåpe + møter i sjøfartsfirma
Svavarsdóttir (2004)	islandsk	upubliserte dagbokstekster

10.3.1. Definisjon og kategorisering av importord

Ulike definisjoner av grunnbegrep som *importord* / *lånord*, og måten de kategoriseres på, kan gi potensielt store utslag i kvantitative studier. I MIN er *importord* definert ut fra etymologiske kriterier, dvs. at alle ord med opphav i ikke-skandinaviske språk, inkludert internasjonalismer (ordstammer fra gresk og latin) er tatt med. I materialet fra finsk og islandsk er også importord fra dansk, norsk og svensk inkludert. I alle de

andre undersøkelserne i tabell 10.1 er det også benyttet etymologiske kriterier, men bare importord fra engelsk er tatt med. Dette gjør at den samlede frekvensen av importord vil være en del høyere i MIN-undersøkelsene, men neppe svært mye høyere, når man tar i betraktning den dominerende rollen engelsk har som eksportørspåk (se tabell 9.1 i kapittel 9).

Når det gjelder hva som teller som et *ord* i denne sammenhengen, er det også rom for ulike tolkninger. I likhet med de andre undersøkelserne, inkluderer MIN både enkeltstående importord, hybride komposita (sammensetninger med importord), og såkalte pseudoimportord (se avsnitt 1.5.3.a i denne boka). Dessuten har en i MIN tatt med forkortelser dersom de fungerer som egne ord eller del av et sammensatt ord (jf. avsnitt 1.5.3.d). Generelt er fremmede egnavn ikke tatt med i MIN-materialet. Ikke alle undersøkelserne det er aktuelt å jmføre med, har en like grundig redegjørelse for f.eks. hvordan de har kategorisert forkortelser. De færreste teller imidlertid med egnavn i sine beregninger, med unntak av Sharp (2001) og Svavarsdóttir (2004).

Den kvantitative behandlingen av flerords-elementer er nok et moment som kan gi utslag på statistikken. Importerte fraser (f.eks. *fit for fight* og *on location*) og lengre uttrykk eller eksempler på språkveksling er prinsipielt ikke tatt med i MIN-materialet. Lengre uttrykk på engelsk er imidlertid inkludert i andre undersøkelser, f.eks. Nordli (1998), som viser at frekvensen av importord økte ganske dramatisk (fra ca. 340 til 600 importord per 10 000 ord løpende tekst) dersom hun inkluderte språkveksling i ordtellingen. I sin talemålsundersøkelse for svensk har Sharp (2001) valgt å telle idiomatiske uttrykk som *fit for fight* som tre importord. I andre studier analyseres denne typen uttrykk formodentlig som en enhet med samme verdi som et enkeltord i optellinger.

Hva som menes med *moderne* importord er problematisert i avsnitt 1.5.3.b. Det er vanlig praksis å bruke ordboksutgivelser som filter når slike avgrensninger gjøres. I MIN, som inkluderer data fra flere språk og språksamfunn, har det naturlig nok ikke vært mulig å finne helt samsvarende avgrensningskriterier i alle språkene. Ordbøker representerer selvsagt en mulig feilkilde i seg selv, og er redigert ut fra ulike prinsipper, men i alle fall de større språksamfunnene har ordbøker som kan brukes som hjelp til å avklare om et ord har vært i bruk i språket før annen verdenskrig, eller om importen har skjedd først etter krigen. Ord som er etablert i mottakerspråket etter 1945, er definert som moderne importord. I tillegg defineres nye betydninger av eldre importord som moderne importord i MIN. I praksis vil dette si at avgrensningen i den svenske delen av MIN-undersøkelsen svarer godt til Chrystals (1988), ettersom begge bruker *Svenska akademis ordlista (SAOL) 9*, fra 1950, som avgrensningskriterium. Ljung (1985), derimot, har brukt en senere utgave (*SAOL 10*, 1973), og andre studier, f.eks. Sharp (2001), setter grensen så langt tilbake som til ca. 1850. I den norske ekserperingen i MIN er *Norsk riksmålsordbok (NRO)*, utgitt i fire bind fra 1937 til 1957, benyttet som avgrensningskriterium, i likhet med det som er tilfelle f.eks. i hovedoppgavene til Valberg (1990) og Devenish (1990). Valberg viser forøvrig hvordan avgrensningen får konsekvenser for frekvensberegningen i hennes materiale: Andelen importord synker fra 165 til 120 per 10 000 ord løpende tekst når

hun utelater de eldste importordene og bare tar med ord som ikke er registrert i NRO.

I MIN er dataene registrert på en måte som gjør det mulig å presentere resultater både i form av antall leksemer og antall individuelle forekomster. Forholdet mellom leksemer og forekomster gir ofte interessant informasjon (se f.eks. kapittel 9, og tabell 10.3 i denne artikkelen). Imidlertid kan det være på sin plass å nevne enkelte spesielle utfordringer som melder seg når konkrete forekomster av importord skal knyttes til et abstrakt leksemer, f.eks. norske importord som *sjappe*, *shop*, *platesjappe*, *plateshop*, *record shop*, *workshop*. Intuitivt vil vel de fleste si at i alle fall *workshop* representerer et annet leksemer enn *shop*, siden denne sammensetningen er leksikalisert både på engelsk og norsk. Mer problematisk blir det med enkelte av de andre eksemplene: Er *sjappe*¹ og *shop*² forekomster av ett og samme leksemer? Er *plateshop* en forekomst av leksemet *shop* (det fins komposita som *platebutikk* og *skoshop*)? Er i så fall *record shop* også en forekomst av *shop*? Eller representerer dette et eget leksemer, siden hele sammensetningen fins på engelsk, og potensielt er importert som en enhet?

I MIN-materialet regnes ulike uttale- og betydningsvarianter av samme original som ulike leksemer, slik at f.eks. de norske importordene *sjappe* og *shop* er forekomster av to ulike leksemer (de er forskjellige både i uttale og betydning), og islandske *jeppi* og *jeep* regnes som to leksemer på grunn av ulikhet i uttale, men ikke i betydning. Måten slike spørsmål er løst på i andre studier, kan tenkes å gi utslag på resultatene av tellinger, men sannsynligvis ikke store utslag, ettersom problemer av den typen jeg har nevnt her trolig ikke gjelder et veldig stort antall ord. Et annet moment er at ikke alle de tidligere studiene er like konsekvente når resultater legges fram, og at det av og til kan være uklart om tallene som presenteres refererer til leksemer eller forekomster.

10.3.2. Korpusets størrelse og sammensetning

Et generelt problem i empiriske studier er i hvilken grad resultater og tolkninger basert på avgrensede korpus kan sies å være representative for språket som helhet. I en undersøkelse med omfang og ambisjoner som MIN må man anta at det er et ønske å trekke generelle konklusjoner som gjelder også ut over det materialet som er undersøkt. I og med at primærdataene i A-delen av MIN-prosjektet er begrenset til avistekster, sier det seg selv at man ikke kan håpe på en generell validitet som også omfatter f.eks. talespråket. Dette er på ingen måte unikt for MIN; det eksisterer relativt få undersøkelser som tar for seg omfanget av importord i talespråk – Sharps undersøkelse av engelske elementer i svensk talespråk fra 2001 er et unntak i så måte.

Det kan diskuteres hvor stort et tekstkorpus bør være før en kan trekke generelle konklusjoner på grunnlag av det, men dersom det er et balansert materiale, vil det normalt være slik at representativitet og reliabilitet øker med størrelsen (se f.eks.

¹ '(liten) butikk, forretning; kneipe, bule' (*Bokmålsordboka*)

² 'butikk' (*Bokmålsordboka*)

Kennedy 1999: 62ff). Hvis vi sammenligner noen av de aktuelle undersøkelsene, ser vi for det første at det er relativt stor variasjon i omfanget på materialet (se figur 10.1).

Figur 10.1: Korpusstørrelse i tre studier av importord i svenske avistekster

Chrystal (1988) undersøkte 48 nummer av 25 ulike aviser, fordelt på fire kategorier (hovedstads-, regional- og lokalaviser, samt finlandssvenske aviser), etter en fordelingsnøkkel som skulle sikre jevn spredning over et år, til sammen over 2 700 000 ord løpende tekst. Samlet tekstmengde for det sverigesvenske materialet til Chrystal var på 2 341 030 ord. Ljungs undersøkelse omfatter ulike typer tekster; omfanget av avisdelen av korpuset er på litt over 80 000 ord, og materialet virker mer tilfeldig sammensatt enn Chrystals. Den sverigesvenske delen av MIN-materialet er til sammenligning på rundt 450 000 ord, nemlig ca. 150 000 fra 1975 og ca. 300 000 fra 2000, altså langt mindre enn Chrystals (1988) korpus, men mer enn fem ganger så stort som Ljungs (1985). Men selv om korpusets størrelse er av betydning for reliabiliteten av resultatene, er det, som vi skal se, ofte andre faktorer som gir større utslag når man sammenligner andelen av importord.

Ulike studier skiller seg også med hensyn til hvilke tidsperioder materialet er hentet fra. Ett av delmålene i MIN er å si noe om den diakrone utviklingen, og kildematerialet er derfor hentet fra to tidsperioder, 1975 og 2000. De fleste sammenlignbare undersøkelser fra Norge bruker tekster fra 1980- og 1990-tallet; tabell 10.2 viser hvilke perioder materialet i en del norske studier er hentet fra. Alle undersøkelser som omfatter diakrone studier, finner en klar økning i andelen av importord mellom periodene som sammenlignes, noe som tilsier at studier som skal jamføres, bør ha materiale som ligger så nær som mulig i tid.

Tabell 10.2: Tidsperiode for innsamling av materiale i ulike studier av importord i norsk

	1930-t.	1940-t.	1950-t.	1960-t.	1970-t.	1980-t.	1990-t.	2000-t.
MIN					1975			2000
Valberg (1990)								
Devenish (1990)								
Eriksen (1992)								
Nordli (1998)								
Johannessen (1999)								
Kobberstad (1999)	1938			1968			1998	

10.4. Eksportørspåk

Det er lite kontroversielt å anta at engelsk er hovedeksportør av importord i etterkrigstida i alle de språkene det gjelder, og de fleste studiene som er gjort av importord i nyere tid tar da også kun for seg påvirkningen fra engelsk. Noen enkeltstudier sammenligner importord fra ulike språk, f.eks. hovedfagsoppgaven til Inger Valberg (1990). Valberg studerer importord i en samling tekster om mote, klær og skjønnhet, tatt fra norske aviser og blad på slutten av 1980-tallet. Hun har registrert ca. 2600 eksempler, avgrenset til alle direkte lån som ikke forekommer i *Norsk riksmålsordbok* (1937-57). Valberg fant at 44 % av forekomstene var importord fra engelsk, mens 37,5 % hadde fransk opphav, og 18,5 % kom fra andre språk. Bildet blir mer nyansert når man ser på forholdstallet mellom leksemer og forekomster. Tabell 10.3 viser at de franske importordene i Valbergs materiale er etablerte ord med mange forekomster per leksem, mens det samme ikke er tilfelle for importordene fra engelsk. De ulike publikasjonene skilte seg også fra hverandre, på den måten at aviser og blad med en voksen målgruppe hadde en dominans av franske ord i reportasjene, mens de engelske ordene er i stor overvekt i andre publikasjoner med en antatt yngre målgruppe, selv i reportasjer fra franskspråklige Paris.

Tabell 10.3: Forholdet mellom ordtyper og leksem i franske og engelske importord i mote- og skjønnhetsstoff (i Valberg 1990)

	antall forekomster	antall leksem	forholdstall mellom forekomster og leksem
ord fra engelsk	1 177 (44 %)	283	4,16
ord fra fransk	972 (37,5 %)	120	8,1

10.5. *Andel og frekvens av engelske importord*

Importord er lavfrekvente ord i språket. En beregning gjort på 1970-tallet, basert på en frekvensordbok bygd på avismateriale fra 1965, viste at det ikke fantes noen engelske lån blant de 1000 mest frekvente ordene i svensk, og bare 24 blant de 6000 mest frekvente ordene (Gellerstam 1973). Arveordene dominerer med andre ord totalt i den delen av ordforrådet vi bruker mest. Pia Jarvad presenterer tilsvarende tall for dansk; blant de 5000 mest frekvente ordene, dvs. de som statistisk dekker ca. 80 % av ordbruken i en tekst, forekommer bare 33 engelske importord (Jarvad 1995: 108). Selv om situasjonen kan ha endret seg noe i årene som er gått siden disse undersøkelsene ble gjort, er det viktig å huske på at det ofte er snakk om variasjoner langt ute i de mer perifere delene av ordforrådet når vi analyserer importord.

10.5.1. *Hvor mye?*

Ulike metoder har vært benyttet for å sammenligne og beregne andelen av importord i et språk. En relativt enkel framgangsmåte er å telle ord i ordbøker, og beregne hvor stor del av oppslagsordene som har fremmed opphav. Som tabellene 9.3, 9.4 og 9.5 i kap. 9 viser, topper ikke engelsk lista over importord i allmenne ordbøker for de nordiske språkene. Bildet blir et annet dersom vi bare ser på den nyere delen av ordforrådet. Et anslag i forordet til nyordboka *Nyord i norske 1945-1975* går ut på at 80-90 % av alle nye ordstammer som er kommet inn i norsk etter krigen (Leira 1982), er importord fra engelsk, eller på annen måte inspirert av engelsk språkbruk. Men i databanken Norsk aviskorpus, som automatisk genererer lister og frekvenser over bl.a. nye ord, basert på all redaksjonell tekst i 10 norske aviser, utgjør "anglismen og andre importord" en andel på under 5 % av alle nyord som er registrert fra 2001 og fram til i dag. Denne beregningen er basert på ordtyper, det vil si at hver ny sammensetning regnes som et nytt ord (leksem).³

I MIN-prosjektet ligger andelen forekomster av importord på mellom 10 (islandsk) og 67 (norsk) ord per 10 000 ord løpende tekst, eller fra 0,1 til 0,67 prosent. Disse tallene er gjennomsnittstall for det samlede materialet fra hvert språksamfunn, dvs. avisene fra 1975 og 2000 slått sammen. Men siden de fleste undersøkelsene det er interessant å sammenligne med, bruker et materiale som er mer avgrenset i tid, har jeg valgt å dele opp MIN-undersøkelsene som i tabell 10.4, slik at hvert språk er representert med to tall; ett fra 1975-delen av korpuset, og ett fra 2000-delen. Tabell 10.4 viser MIN-resultatene (skraverterte felt) sammenlignet med en del av studiene som er omtalt ovenfor. Tabellen viser hvilken type materiale som er undersøkt, hvor mange importord som er funnet per 10 000 ord løpetekst i de ulike studiene, hva slags definisjon av importord som er brukt (særlig der hvor den avviker noe fra flere andre undersøkelser), størrelsen på tekstmaterialet som er analy-

³ Merk at importordene i dette korpuset er plukket ut maskinelt etter kriterier som ikke alltid sikrer at alle og bare ord med fremmed opphav blir inkludert (se Andersen 2005).

Tabell 10.4: Andel importord i utvalgte studier av nordiske språk. Undersøkelsene er ordnet etter antall forekomster per 10 000 ord i løpende tekst

Type materiale	Importord per 10 000 ord	Definisjon av importord	Korpus-størrelse (tot. antall løpord)	Undersøkelse
elektroniske prategrupper, 683 deltakere	343		84 000	Nordlr (1998) norsk
ukeblad, allment månedssblad	300		5 000	Jarvad (1995) dansk
tekster fra Luftfartsvetket: intern korrespondanse	300			Johannessen (1999) norsk
talespråk: dokusåpe + møter i shippingfirma	250	inkl. eldre lån, navn, språkveksling	148 000	Sharp (2001) svensk
artikler om popmusikk (aviser og blad fra 1980-t.)	230	etter NRO		Devenish (1990) norsk
datatablad	193	etter SAOL 10 (1973)		Ljung (1985) svensk
forballartikler (aviser fra 1998)	192		268 305	Kobberstad (1999) norsk
forballartikler (aviser fra 1968)	166		87 250	Kobberstad (1999) norsk
forballartikler (aviser fra 1938)	153		60 308	Kobberstad (1999) norsk
tekster fra Luftfartsvetket: offentlige dokumenter	140	etter NRO		Johannessen (1999) norsk
mote- og skjønnhetsstoff (aviser og blad fra 1980-t.)	120			Valberg (1990) norsk
teater-, film- og musikkartikler (aviser fra 1995)	120			Jämteld (1996) svensk
tekstprøver à 200 ord, fra aviser, fag- og skjønnlitt.	100-200			Brink (1988) dansk
avistekst, redaksjonell, 2000 (inkl. annonser i parentes)	88 (138)		198 263	MIN norsk
avistekst, redaksjonell, 2000 (inkl. annonser i parentes)	82 (117)		141 160	MIN dansk
teater-, film- og musikkartikler (aviser fra 1965)	80			Jämteld (1996) svensk
avistekst, redaksjonell, 2000 (inkl. annonser i parentes)	70 (132)		54 656	MIN svensk
avistekst, redaksjonell, 2000 (inkl. annonser i parentes)	68 (86)		139 184	MIN finlandssvensk
dagboktekster, forfattere 7- 70 år	66	inkl. eldre lån, navn, sitater	78 865	Svavarsdóttir (2004) isl.
avistekst, redaksjonell, 2000 (inkl. annonser i parentes)	35 (43)		261 261	MIN finsk
avistekst, redaksjonell, 1975 (inkl. annonser i parentes)	33 (63)		123 855	MIN svensk
avistekster, ekskl. annonser, fra 1983-84	33	etter SAOL 10 (1973)	81 667	Ljung (1985) svensk
avistekst, redaksjonell, 1975 (inkl. annonser i parentes)	32 (34)		103 327	MIN finlandssvensk
avistekst, redaksjonell, 1975 (inkl. annonser i parentes)	31 (39)		100 262	MIN dansk
sportsblad	28	etter SAOL 10 (1973)		Ljung (1985) svensk
aviser fra 1984	27,5	etter SAOL 9 (1950)	2 341 030	Chrystal (1988) svensk
avistekst, redaksjonell, 2000 (inkl. annonser i parentes)	27 (63)		92 203	MIN ferøysk
avistekst, redaksjonell, 1975 (inkl. annonser i parentes)	21 (29)		148 883	MIN norsk
ikke-skjønnlitterære boket, stikkprøver, fra 1990	20		100 000	Jarvad (1995) dansk
krimromaner og -noveller	19		--	Eriksen (1992) norsk
ukeblad	18	etter SAOL 10 (1973)		Ljung (1985) svensk
avistekst, redaksjonell, 2000 (inkl. annonser i parentes)	12 (21)		73 548	MIN islandsk
avistekst, redaksjonell, 1975 (inkl. annonser i parentes)	11 (15)		68 007	MIN ferøysk
aviser fra 1984, inkl. annonser	10	etter SAOL 9 (1950)	385 350	Chrystal (1988) finlandssv.
avistekst, redaksjonell, 1975 (inkl. annonser i parentes)	6 (10)		279 697	MIN finsk
avistekst, redaksjonell, 1975 (inkl. annonser i parentes)	5 (10)		105 504	MIN islandsk

sert, og en referanse til undersøkelsen ved forfatternavn eller, i tilfelle MIN, hvilket språk det dreier seg om. Både tall for importord kun i redaksjonell tekst, og tall som gjelder for redaksjonell tekst og annonser slått sammen (i parentes), er tatt med for MIN-undersøkelsene. De ulike studiene er ordnet etter frekvens av importord, dvs. de med høyest antall importord per 10 000 ord kommer øverst opp i tabell 10.4.

De undersøkelsene som ligger høyest på tabell 10.4, med mer enn 1 % importord i løpende tekst, er nesten uten unntak enten studier som bare tar for seg tekster fra utvalgte emneområder med forventet høy konsentrasjon av importord (Johannessen 1999, Devenish 1990, Ljung 1985, Kobberstad 1999, Valberg 1990 og Jämtelid 1996), eller studier som undersøker en type materiale som skiller seg sterkt fra avismaterialet som er brukt i MIN (Nordli 1998, Johannessen 1999 og Sharp 2001). Unntaket er representert ved Jarvad (1995), som rapporterer om funn av 30 importord per 1 000 løpeord (tilsvarende 300 per 10 000) i danske uke- og månedsblad med innhold av allmenn karakter (Jarvad 1995: 109). Sharp (2001) brukte et talemåls-korpus, og inkluderte dessuten både svært gamle importord (f.eks. *jobba*) og egenavn i sin definisjon av importord. Nordli (1998) data er tatt fra prategrupper på Internett, en tekstsjanger som deler enkelte sjangertrekk med talespråk, f.eks. spontanitet og flyktighet, et begrenset antall mottakere, liten grad av planlegging, mangel på korrektur, osv. I denne sammenhengen er det også verdt å merke seg at Ásta Svavarsdóttirs (2004) studie av engelske importord i et islandsk dagboks-materiale skårer høyt i forhold til MIN-undersøkelsene av islandsk. Dagbøker som materiale er også vesensforskjellig fra avistekster på mange måter, blant annet ved at tekstforfatterne er "vanlige folk" i alle aldersgrupper. (Denne studien har dessuten en videre definisjon av importord enn mange av de andre.)

Hvis vi konsentrerer oss om studiene av importord i dagspressen og det vi kan kalle det skriftlige allmennspråket, skårer MIN-undersøkelsene i gjennomsnitt nokså høyt. En kan merke seg at resultatene fra 1975-delen av den svenske MIN-undersøkelsen er helt i overensstemmelse med Ljungs resultater fra 1985; begge har 33 importord per 10 000 ord løpetekst. Chrystals (1988) resultater ligger en del lavere, på 27,5 ord per 10 000, selv om hun har inkludert annonser. Det samme gjelder forholdet mellom den finlandssvenske delen av MIN, og Chrystals finlandssvenske korpus. Det er vanskelig å spekulere på hva årsaken kan være her; Chrystal nevner selv utvalget av aviser som en mulig forklaring. Et annet moment er korpusstørrelsen; datagrunnlaget til Chrystal (1988) er atskillig større enn i noen av de andre studiene (se figur 1).

Flere ulike forhold kan være med på å forklare at MIN-undersøkelsene skårer såpass høyt på ren frekvens, f.eks.

- at MIN har inkludert alle importord, ikke bare importord fra engelsk, slik det er tilfelle i de fleste andre studiene;
- at man i MIN har benyttet helt ferske korpus: Ingen av de andre studiene i tabell 10.4 har tatt for seg materiale fra år 2000 eller senere, og siden mengden importord er økende, kan dette forklare en del av resultatet;
- at man i MIN har satt grensen for inkludering av importord ved ca. 1945, mens f.eks. Ljung (1985) har avgrenset sin undersøkelse til importord som er kommet

inn etter SAOL 10, publisert i 1973. (Forøvrig har Chrystal avgrenset sitt materiale etter en tidligere utgave av SAOL enn Ljung, men kommer likevel ut med lavere frekvenstill, noe som demonstrerer noe av usikkerheten forbundet med slike tellinger.)

10.5.2. Hva? Ordklasser og enkeltord

Substantiv er den dominerende ordklassen blant importord, med en andel på i underkant av 90 % i alle de nordiske språkene, regnet i prosent av forekomster i redaksjonell tekst (kapittel 9, tabell 9.7). Tidligere studier har beregnet ordklassefordeling ut fra leksemer eller standardformer, f.eks. Chrystal (1988) og Graedler (1998), men også her bekreftes den sterke overvekten av substantiv blant engelske importord på mellom 85 % og 90 %. Det samme gjelder den prosentvise andelen adjektiv på 7-8 %.

Ettersom Chrystal (1988) i sitt materiale skiller mellom kategoriene ”etablerte” og ”uintegrerte” importord, er ikke hennes tall direkte sammenlignbare med MIN-tallene. Chrystal finner 6 % verb blant de etablerte importordene, noe som ligger en del over tallene for MIN. Men i det store og hele er det relativt godt samsvar mellom ordklassefordelingen i MIN og andre studier av avistekst, selv om prosentandelen altså er regnet ut fra forekomster i MIN og andel av standardformer (leksemer) i andre studier.

Et noe annet resultat finner vi imidlertid i Sharps studie av talespråksmateriale (Sharp 2001: 74). Substantiv utgjør den største andelen ord også i Sharps materiale, 65 % av alle forekomster, men altså en del mindre enn i MIN og de andre undersøkelsene omtalt over. Hele 45 % av substantivene i Sharps studie er *proprier*, hvorav størstedelen forekommer i talen til de ansatte i sjøfartsforetaket. Selv kommenterer hun effekten av dette på følgende måte: ”De engelska egennamnen bidrar starkt till intrycket att sjöfartsfolkets tal är genomsyrat av engelskan. Egennamnen får helt enkelt talet att låta mer engelskt än det egentligen är.” (Sharp 2003: 5).⁴

Andelen verb er tilsvarende høyere hos Sharp enn i MIN-materialet, 13 %, og den tredje største ordklassen i Sharps materiale er interjeksjoner, på 10 %; en ordklasse som står for mindre enn en halv prosent i MIN. Disse forskjellene har sannsynligvis å gjøre med typiske forskjeller mellom skriftlig og muntlig materiale.

Det kreves svært store korpus for å kunne sammenligne frekvens av enkeltord. Dessuten er det ikke alle studier som inneholder data om enkeltordstammer. Chrystal har en liste over samtlige leksemer, rangert etter frekvens (Chrystal 1988: 224ff.). Flere av ordene forekommer over 100 ganger i hennes materiale (tallene i parentes angir antall forekomster): *stereo* (449), *video* (392), *LP* (184), *rock* (177), *leasing* (157), *tuff* (142), *turbo* (138), *disco* (131), *doping* (121), *pack* (111), *bingo* (107); av disse forekommer også *stereo*, *rock*, *video* og *doping* blant de 30 mest frekvente i alle MIN-studiene. Harriet

⁴ Egennavn er en ikke uvesentlig kategori også i avistekster: I ett tilfeldig nummer av den norske løssalgsavisa *Dagbladet* fra 2007 fant jeg i underkant av 600 engelske eller engelskinspirerte navn.

Sharp inkluderer også en frekvensliste, hvor hun oppgir de 40 vanligste leksemene når egennavn er fjernet (Sharp 2001: 81). Mange av ordene på listen er typiske talespråksord, f.eks. intereksjoner som *okay* (118), *yes* (44), *sorry* (10), *sure* (8), *yeah* (8). Ettersom Sharp har registrert også gamle og etablerte importord, forekommer ord som *jobba* og *träna* på hennes liste, mens de samme ordene ikke er regnet som importord i MIN. Følgende ord forekommer både blant de 30 mest frekvente i alle MIN-studiene, og på Sharps liste: *fax* / *faks*, *TV*, *video* og *service* / *sørvis*.

10.5.3. Hvor? Teksttype, sjanger, emneområde

Chrystals undersøkelse av importord i svensk presse viste tydelig den store forskjellen som fins mellom redaksjonelt stoff og annonser i dagsavisene: Annonnene inneholdt 59 importord per 10 000 ord (0,59 %), mens det tilsvarende tallet for redaksjonell tekst var 13 (0,13 %). Dette var også noe av bakgrunnen for å skille mellom de to stofftypene i MIN-undersøkelsen (Brunstad 2001: 11).

Tallene fra MIN er gjennomgående høyere enn Chrystals tall for svensk når det gjelder antall importord i annonsetekst; bare islandsk har lavere frekvens enn Chrystal (1988), nemlig 56 importord per 10 000 ord løpetekst. Og ser vi bare på den nyeste delen av MIN-materialet fra 2000, er islandsk oppe i 87 importord per 10 000 ord (avsnitt 2.6. i denne boka).

I løpet av de 25 årene fra 1975 til 2000 har andelen importord i alle språkene i MIN økt relativt mer enn andelen importord i redaksjonell tekst. Grethe Grønli (1990) fant i sin hovedoppgave at antallet engelske importord i alle annonsene i en ukens numre av den norske avisa *Aftenposten* representerte en fordobling i løpet av 20 år fra 1969 til 1989, etter at tallene var korrigert for en generell økning i annonsevolumet. I MIN økte andelen i det norske materialet fra 53 importord per 10 000 ord i 1975, til 193 importord i 2000, altså nesten en firedobling.

Vi har tidligere sett at enkelte typer tekst, f.eks. fra elektroniske prategrupper, er særmerket ved å ha en særlig høy frekvens av importord, mens f.eks. skjønnlitteratur ser ut til å inneholde relativt få importord (jf. dataene fra Nordli 1998 og Eriksen 1992 i tabell 10.4). Verken Chrystal (1988) eller noen andre av avistekst-studiene omtalt over har delt inn den redaksjonelle teksten i ulike journalistiske sjangrer, slik det er gjort i MIN, men en studie av språkveksling med utgangspunkt i 9 numre av en norsk gratis underholdningsavis fra Oslo, *Natt&Dag* (Graedler 1999) viste enkelte forskjeller mellom avissjangerne. Mest merkbar var forskjellen mellom annonsetekster og de andre sjangerne; ikke overraskende inneholdt annonsene en større andel engelsk språkveksling enn redaksjonell tekst. Typisk for reklameannonser var at engelske elementer fantes som overskrifter og ofte grafisk atskilt fra resten av teksten i annonsene, mens språkvekslingen i sjangerne *reportasje* og *anmeldelse* stort sett var en integrert del av selve teksten. Videre viste studien at en mye større andel av de engelske uttrykkene som forekom i annonser, var eksempler på original eller kreativ bruk av engelsk, dvs. ikke bare sitater eller gjengivelser av engelske idiommer og slagord. I intervjuene, som naturlig nok var den sjangeren som inneholdt flest direkte sitater, men også i anmeldelsene, var det bare 10-16 % av de engelske elementene

som ikke kunne identifiseres direkte med en modell i form av et engelsk slagord eller idiom. Det tilsvarende tallet for annonsene var 57 % (Graedler 1999: 338).

I mange eldre og filologisk orienterte studier er importord gjerne klassifisert etter hvilke emner de refererer til. Nyere studier basert på store tekstmengder deler ofte inn selve tekstene etter emneområde, og ser på andelen importord innenfor de ulike emnene. Devenish (1990) og Valberg (1990) viser i sine hovedoppgaver om importord i tekster om henholdsvis popmusikk, og skjønnhet og mote, at det i tillegg til emnespesifikke ord som f.eks. *heavy metal* og *remiks* (popmusikk) og *eyeliner* og *tights* (skjønnhet og mote), forekommer en god del engelsk språkmateriale som ikke er spesielt knyttet til disse emneområdene, men som ”kommer med på lasset”. Andre studier viser at ulike emnetyper kan ha stor innvirkning på andelen engelske importord (jf. tabell 10.4). Mens andelen engelske importord i Ljung (1985) bare lå på 18,3 per 10 000 ord i ukeblad med allment innhold, lå den i databled på 193 per 10 000.

Den studien som best tilsvarende MIN når det gjelder inndeling i emneområder og beregning av andelen importord, er igjen Chrystal (1988), men en direkte sammenligning av tallene er vanskelig, ettersom MIN-dataene konsekvent oppgis i form av frekvens (antall importord per 10 000 ord i løpende tekst innenfor emnekategorien), mens Chrystal (1988) oppgir fordelingen av forekomster per tekstkategori i form av absolutte tall over hvor mange eksempler hun har funnet, og hvor stor prosentandel disse utgjør av den totale mengden forekomster (altså ikke andel av ord i løpende tekst). Inndelingen i emneområder er også gjort på ulik måte; to emneområder som har høy frekvens av importord i MIN, *ungdom* og *populærvitenskap, forbruker og helse* er f.eks. ikke skilt ut som egne områder i Chrystals studie. I følge Chrystal (1988: 149) er det tekster fra de tre emneområdene *nöjen*, *sport* og *allmänreportage* som har høyest andel av engelske importord. Disse tekstene utgjør ca. 44 % av hele det redaksjonelle tekstmaterialet, og importordene som forekommer i disse tekstene utgjør 70 % av alle belegg. Om vi ser på MIN-resultatene, finner vi også her gjennomgående høye frekvenstall for emneområdet *underholdning*, med unntak av finsk. En tydelig forskjell på studiene ser vi innenfor emneområdet *sport*, som kommer på andre plass i Chrystals studie, med 23 % av alle importordbeleggene (611 belegg totalt). I MIN ligger andelen importord i emnekategorien *sport* relativt langt ned på rangeringslista, med gjennomsnittlig 30 importord per 10 000 ord.

10.6. Utvikling over tid

Det er forbundet med mange praktiske og metodiske problemer å måle omfanget av importord sett over tid (jf. avsnitt 9.8. i denne boka). Alle studiene som er omtalt her, teller ”de samme” importordene for begge eller alle perioder som er undersøkt, dvs. at veksten som vises i beregningene er den akkumulative effekten for de(n) siste perioden(e). Det er altså verken overraskende eller veldig interessant å påpeke at antall, andel eller frekvens av importord har økt over tid, men dersom økningen

relativt sett er større gjennom hele perioden enn gjennom den første perioden, kan en snakke om en økning i tempoet på importen.

Tellinger gjort i ordbøker viser en økning av antall importord, både i absolutte tall, og i form av prosentvis andel. En beregning gjort på grunnlag av ulike utgaver av Berulfsen & Gundersens fremmedordbøker for norsk, viste f.eks. nesten en dobling av ordmengden fra 1953-utgaven til 2000-utgaven, men også en økning av andelen importord blant oppslagsordene, fra ca. 6,5 % i 1953-utgaven til nærmere 9 % i 2000-utgaven (Graedler 2002).

Kristina Jämtelids undersøkelse av svenske avistekster (Jämtelid 1996) og et par av de norske hovedoppgavene om engelske importord (Grønli 1990 og Kobberstad 1999) har analysert data fra atskilte tidsperioder, og alle viser som forventet en økning i antall og frekvens av importord, men bl.a. på grunn av forskjeller i størrelsen på materialet og tidsperiodene som er sammenlignet, er det vanskelig både å trekke bastante slutninger ut fra disse studiene, og å jmføre dem direkte med resultatene i MIN.

10.7. Konklusjoner: Hva er højest, Rundetårn eller et tordenskrald?

Som påpekt over er det mange problemer forbundet med å sammenligne MIN og tidligere undersøkelser, og man kan ikke alltid være sikker på om det man sammenligner er tilsvarende størrelser. Korpusstørrelsen varierer mye fra undersøkelse til undersøkelse, men antakelig er det andre faktorer som gir større utslag når man sammenstiller resultatene, slik det er gjort i tabell 10.4, f.eks. korpusets sammensetning (type materiale, teksttype, sjanger, emneområde). MIN-materialet synes i så måte å være adekvat som data for denne typen analyse, nettopp på grunn av at det utgjør et så enhetlig materiale, på tross av at delkorpusene i MIN er mindre enn i enkelte tilsvarende studier (f.eks. Chrystal 1988).

En viktig forskjell i frekvens synes å gå mellom uredigert, talespråksnært materiale på den ene siden, og avistekster på den andre. Det er dessuten store forskjeller på resultatene fra de studiene som tar for seg ulike typer særspåk og avgrensede emneområder, og studier av allmennspråket.

Videre er det av betydning hvordan man avgrenser selve undersøkelsesenheten, *importord*. De fleste av de tidligere studiene ser utelukkende på engelske importord, mens MIN inkluderer importord også fra andre språk. Når man jmfører resultatene er det også viktig å ha klart for seg om egennavn og lengre elementer på engelsk (språkveksling) er inkludert i dataene, og hvordan slike elementer eventuelt er inkorporert i de tallene som oppgis; om tall og resultater viser til totalt antall forekomster, eller leksemer, og hvor man har satt grensen i tid for hva som skal betraktes som importord.

Når alle disse forbeholdene er tatt, må det likevel sies at MIN-prosjektet, med sin store bredde både i antall språk og språksamfunn, den diakrone dimensjonen, og den relativt store datamengden, gir en interessant sammenligningsbakgrunn for mange av de eksisterende studiene av importord i de nordiske språkene. Selv om denne delen

av MIN bekrefter mye av det vi trodde vi visste, fins det også enkelte overraskelser (jf. kapittel 9 i denne boka). Men kanskje enda mer interessant blir det å følge den videre forskningen innen dette feltet: For kommende forskere vil MIN-resultatene danne et unikt utgangspunkt som bakgrunn for nye delstudier og problemstillinger innenfor et felt i stadig endring.

Referanser

- Andersen, Gisle. 2005. Assessing algorithms for automatic extraction of anglicisms in Norwegian texts. I: *Proceedings from The Corpus Linguistics Conference Series, vol. 1, no. 1.* (www.corpus.bham.ac.uk/PCLC)
- Bokmålsordboka*, 2. utg. 1993. Red. Marit Ingebjørg Landrø & Boye Wangensteen. Oslo: Universitetsforlaget.
- Brink, Lars. 1988. Nordens folkesprog i fare? I: *Nyt fra spragnævnet* 4, s. 4-7.
- Brunstad, Endre. 2001. Omfanget av moderne importord i skriftspråka i Norden. Ei handbok. Del A i prosjektet ”Moderne importord i språka i Norden”. [Upublisert.]
- Brunstad, Endre. 2003. Omfanget av moderne importord i nordiske aviser. I: Helge Sandøy (red.), *Med 'bil' i Norden i 100 år. Ordlaging og tilpassing av utalandske ord*, s. 111-119. (Moderne importord i språka i Norden 3.) Oslo: Novus forlag.
- Chrystal, Judith-Ann. 1988. *Engelskan i svenske dagspress.* (Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 74.) Göteborg: Esselte studium.
- Devenish, Ingrid Ann. 1990. English Influence on Norwegian Pop Music Language. Upublisert hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- Edlund, Lars-Erik & Birgitta Hene. 1992. *Lånord i svenskan. Om språkförändringar i tid och rum.* Höganäs: Wiken.
- Eriksen, Anne Kristin. 1992. English Loanwords in Some Recent Norwegian Novels. Upublisert hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- Gellerstam, Martin. 1973. Etymologiska frekvenser i det centrala ordförrådet. I: *Folkmålsstudier. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi* 23 (= *Svenskans beskrivning* 7), s. 70-79. Helsingfors.
- Graedler, Anne-Line. 1998. *Morphological, Semantic and Functional Aspects of English Lexical Borrowings in Norwegian.* (Acta Humaniora 40.) Oslo: Universitetsforlaget.
- Graedler, Anne-Line. 1999. Where English and Norwegian meet: Codeswitching in written texts. I: Hilde Hasselgård & Signe Oksefjell (red.), *Out of Corpora: Studies in Honour of Stig Johansson*, s. 327-343. Amsterdam: Rodopi.
- Graedler, Anne-Line. 2002. Engelske lånord i norsk 1950-2000. I: *Språknytt* 3-4, s. 14-17.
- Grønli, Grethe. 1990. The Influence of English on Norwegian advertising. Upublisert hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- Görlach, Manfred (red.). 2002. *An Annotated Bibliography of European Anglicisms.* Oxford: Oxford University Press.

- Jarvad, Pia. 1995. *Nye ord – hvorfor og hvordan?* København: Gyldendal.
- Johannessen, Hanne K. 1999. On the Role of English in Norwegian Civil Aviation Administration. Upublisert hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- Jämtelid, Kristina. 1996. *Engelska lånord förr och nu. En jämförande studie av tidningsartiklar från 1965 och 1995.* (TEFA nr. 15. Forskningsgruppen för text- och fackspråksstudier, Inst. för nordiska språk.). Uppsala: Uppsala universitet.
- Kennedy, Graeme. 1999. *An Introduction to Corpus Linguistics* (2. utg.). London & New York: Longman.
- Kobberstad, Nils. 1999. The Influence of English on Norwegian in the Football Columns of Two Norwegian Newspapers: A Synchronic and Diachronic Study. Upublisert hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- [Leira, Vigleik.] 1982. *Nyord i norske 1945-1975.* Utg. av Norsk språkråd. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ljung, Magnus. 1985. *Lam anka – ett måste? En undersökning av engelskan i svenskan, dess mottagande och spridning.* (EIS Report No. 8.)
- Ljung, Magnus. 1988. *Skinheads, hackers & lama ankor. Engelskan i 80-talets svenska.* Stockholm: Trevi.
- Nordli, Lise Trandum. 1998. English Influence on Norwegian Chat Room Language. Upublisert hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- Norsk riksmålsordbok*, bind 1-4. 1937-1957. Red. Trygve Knudsen et al. Oslo: Aschehoug.
- Norsk aviskorpus. (<http://avis.uib.no/>)
- Reidinger, Roger. 1997. *Etymologie und Anpassung gentechnologischer Termini in schwedischen, dänischen und deutschen populärwissenschaftlichen Texten.* (Acta Wasaensia No. 58, Philologie 12.) Vaasa: Universitas Wasaensis.
- Sandøy, Helge. 2000. Moderne importord i språka i Norden. Ei gransking av bruk, normer og språkholdningar. Prosjektskisse. (<http://moderne-importord.info/>)
- Selback, Bente & Helge Sandøy. 2007. *Fire dagar i nordiske aviser. Ei jamføring av påverknaden i ordforrådet i sju språksamfunn.* (Moderne importord i språka i Norden 3.) Oslo: Novus forlag.
- Sharp, Harriet. 2001. *English in Spoken Swedish: A Corpus Study of Two Discourse Domains.* (Stockholm Studies in English 95.) Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Sharp, Harriet. 2003. Namn, citatlekar ock okej. I: *Språkvård* 2/03, s. 4-9. (www.spraknamnden.se/sprakvard/innehallsforteckning/2_03/sharp.pdf)
- Svavarsdóttir, Ásta. 2004. English in Icelandic. A comparison between generations. In: *Nordic Journal of English Studies* 2: 3, s. 153-165.
- Svenska akademien ordlista över svenska språket*, 9. uppl. 1950. Stockholm: Norstedts.
- Svenska akademien ordlista över svenska språket*, 10. uppl. 1973. Stockholm: Norstedts.
- Valberg, Inger. 1990. 'The perfect look'. A Study of the Influence of English on Norwegian in the Area of Fashion and Beauty. Upublisert hovedoppgave, Universitetet i Oslo.